

Google reklamları

Geri bildirim gönderin

Neden bu reklam?

DR. ZEYNEP ELİF YILDIZEL

@zeynepyildizel

Rusya- Avrupa Birliği- Türkiye üçgeninde enerji

3 Kasım 2022

PAYLAŞ

Rusya-Ukrayna savaşı, Putin'in Ekim ayı içerisinde "Türkiye'yi enerji merkezi yapalım" açıklaması sonrasında değişik bir dönemece girmiş oldu. Putin'in gündeme getirdiği model aslında bir enerji merkezi modeli değil; aksine Ukrayna modelinde olduğu gibi transit merkez ülkesi modelidir. Kaldı ki; Türkiye için transit merkez ülke olabilmesi bile yıllarını alacak bir durumdur.

Rusya savaş öncesinde dünya enerji piyasalarına günlük 4.3 milyon varil petrol ve yıllık 210 milyar metre küp doğal gaz ihraç etmekte idi. Bu miktarların günlük 2.5 milyon varil petrolü ile yıllık 150 milyar metre küp boru gazı Avrupa Birliği tarafından alınmaktaydı. Dip not olarak düşmek gerekirse Rusya, 108 milyar varil petrol ile dünya petrol rezervlerinin %6'sını ve 35 Trilyon metre küp doğal gaz ile dünya doğal gaz rezervlerinin %20'sine sahiptir. Bu arada yukarıda verilen rakamlar sadece Rusya toprakları içerisindeki rezervleri içermektedir. Bu rezervlerin yanında Rusya, Gazprom, Lukoil gibi şirketleri vasıtası ile dünya üzerinde başka coğrafyalarda ki rezervlere de arama ve üretim ve saha satın alma vasıtası ile sahiptir. Yani dünyada herhangi bir enerji stratejisi, Rusya denklemin içerisinde olamadan yapılamaz.

Ukrayna'ya gelecek olursak savaş öncesinde Ukrayna, Rus gazının Avrupa'ya ulaştırılmasında önemli bir rol üstlenmişti. 72 pompa istasyonu, 13 yeraltı gaz depolaması ve 45.000 km fazla boru hattı ile Ukrayna Rus gazının Avrupa'ya ulaştırılmasında önemli rolü olan bir ülke konumundaydı. Avrupa Birliği, Rusya Ukrayna'yı işgal ettiğinde olayın bir savaşa dönüşmeyeceğini ve kısa sürede normal hayatlara devam edileceğini, Kuzey Akımı ile birlikte Rusya'nın enerji kartını çekmeyeceğini, çekse bile uzun sürdüremeyeceğini düşünerek, bir yandan Ukrayna'yı

Urla'da Lüks

Urla'da yaşamaktan
olabilir? Şimdi bizi a

Tanyer Yapı

Ancak Ukrayna'yı işgal eden Rusya'nın elinde sade enerji kartı yok. Ukrayna dünya piyasalarına önemli ölçüde enerji, özellikle buğday ve ayçiçek yağı olmak üzere tarım ürünü ve maden ihraç etmektedir. Dolayısı ile Rusya'nın elinde ara ara çektiği tarım ürünleri kartı mevcuttur. Maden kartını direk kullanmamış olsa da demir, mangan, grafit, uranyum gibi Ukrayna'nın önemli ihraç kalemi olan madenlerin fiyatları da bu savaş ile birlikte etkilenmiştir. Dolayısı ile bu kriz sadece bir enerji krizi değil aynı zamanda gıda ve maden krizidir. Tabii bu ihraç malzemelerinin savaş nedeni ile dünya piyasalarına ulaşamaması tüm dünyayı fiyat artışları ile birlikte etkilemektedir. Ancak, Ukrayna'nın 70 milyar dolarlık ihracatının %50'si Avrupa ülkelerinedir. Dolayısı ile Avrupa Birliği her durumda bu savaştan en çok etkilenen bölge olma konumundadır.

Türkiye de bu savaştan en fazla etkilenen ülkelerden birisidir. Her ne kadar doğal gaz tedarikinde bir sıkıntı şu günlerde yaşanmıyor olsa da, enerji krizi nedeni ile artan doğal gaz fiyatları Türkiye'nin enerji için ödediği maliyeti artırma ve önemli bir cari açık oluşturmaktadır. Doğal gaz sadece evlerde ısınma amaçlı kullanılmıyor. Bunun önemli bir miktarı elektrik üretiminde bir diğer kısmı da direk sanayide kullanılmaktadır. Hemen hatırlayalım Ocak 2022 de sanayide enerji kısıtına gidildi ve 72 saat üretim durdu. Bu durumun ekonomimize olan etkisi hiç konuşulmadı.

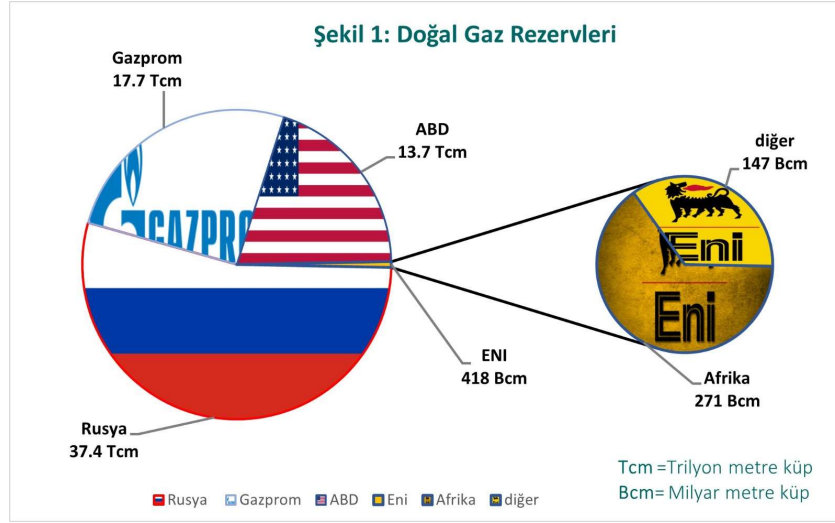
Türkiye'nin enerji merkezi olma konusu birkaç yıl öncesinde çok popüler bir konu olarak herkesin konuştuğu bir konuydu. Ukrayna savaşına kadar olan süreçte popülerliğini yitirdi ve ilgi görmez bir konu haline geldi. Ne zamana kadar? Putin'in bunu tekrar ekim ayı içerisinde dile getirmesine kadar. Sadece Rus gazı ile Türkiye bir enerji merkezi olamaz. Olsa olsa ikinci bir Ukrayna olur. Yani merkez transit ülke. Türkiye'nin enerji merkezi olabilmesi için güneydeki Doğu Akdeniz gazlarının, Irak gazları ile birlikte ve doğudan gelebilecek, İran, Türkmenistan ve Azeri gazlarının Türkiye'ye gelmesi, depolanması ve ticareti vasıtası ile yeniden satılıp Avrupa'ya gönderilmesi gerekir. Avrupa Birliği'nin Rusya'nın teklifini reddetmesi son derece olağan bir durumdur. Çünkü bu teklif ile Rusya her ne kadar oyunu tarafsız bölgeye çekmeye çalışsa da, teklif edilen durum Ukrayna'daki durumdan farksızdır. Tek tedarik noktası olan ve fiyatın serbest piyasa koşullarında belirlenmediği, sadece boru hatlarının geçtiği ve söz konusu gazda hiçbir yetkisi ve sahiplik hakkının olmadığı bir ülke konumuna gelecek olan Türkiye bir enerji merkezi olmayacaktır. Avrupa Birliği içinse Rusya yine tekel konumunda kalacaktır. Enerji merkezi olabilmek için

zincirini çeşitlendirmek öncelikli şarttır. Sonra ülkede mevcut “depiye” olmuş yani “petrolü ya da doğal gazı bitmiş” rezervuarları depoya çevirmek diğer bir önemli şarttır. Üçüncü şart, depo kapasitemiz arttırıldığında tek yönlü kontratlar değil, “re-sale” yani “yeniden satış” yetkisi olan kontratlar yapmamız gereklidir. Ayrıca son olarak işleyen bir enerji borsası olması gereklidir. Enerji borsası sayesinde ise doğal gazın fiyatının petrol formülü ile değil serbest piyasa koşullarında belirlenen ticari bir meta haline gelmesi gereklidir. Tüm bunları gerçekleştirdikten sonra Türkiye bir enerji merkezi haline gelebilir.

Ekim ayının son günü Putin’in yinelediği “*istenirse Türkiye’yi hemen bir enerji merkezi haline getirebiliriz*” açıklaması hiç rasyonel bir açıklama değildir. Rusya, bu teklifin Avrupa’da hem rasyonel hem de duygusal olarak kabul görmeyecek bir teklif olduğunu bilerek öne sürmektedir. Fransa, Putin’in Türkiye’nin enerji merkezi olması adına yaptığı ilk açıklamasında hemen hayır tavrını takındı. Oysa biraz oturup düşünseydi zaten bunun hemen yarın mümkün olmayacağını görebilirdi. Eğer bu değerlendirmeyi yapacak süreyi kendisine tanısaydı belki Avrupa Birliği’nin enerji güvenliğine yönelik daha stratejik söylemleri olabilirdi. Putin’in ikinci açıklamasında İtalyan Eni şirketinin CEO’su bu sefer karşı çıktı ve bu şekilde Avrupa’ya gelecek gazın daha pahalı olacağını savundu. Oysa ki, aylardır ABD’den çok yüksek fiyatlara LNG aldıklarını ve bu savaş sayesinde Amerika’nın yeniden gaz ihracına başlayarak günlük 12 milyar feet küp (12 Bcf=0.35 Bcm) ihracat ile LNG ihracatında birinci sıraya oturduğunu ve Rusya Ukrayna savaşının kazananının açık ara Amerika Birleşik Devletleri olduğunu ve ekonomik olmayan kaya gazını son derece yüksek fiyatlardan Avrupa’ya sattığını bilmeden konuya karşı çıkmış olamaz. İtalyan Eni petrol şirketinin Türkiye’nin enerji merkezi olmasına karşı çıkmasının nedeni geçtiğimiz son 10 yılda, Zohr sahası gibi Mısır deniz alanlarında Akdeniz’de keşfettiği yüksek doğal gaz rezervi ile birlikte kuzey Afrika’daki sahip olduğu diğer doğal gaz sahalarında ki gazı, hali hazırda mevcut Afrika-İtalya doğal gaz boru hattı ile Avrupa Birliğine pazarlamak istemesidir (Şekil 1).

Dolayısı ile ortada hem ticari rekabet hem de stratejik rekabet mevcuttur. Türkiye bu durumda yukarıda bahsedilen ödevlerini yerine getirir ise ancak bir enerji merkezi olabilir. Türkiye’nin enerji merkezi olması aslında Avrupa için çok stratejik bir konudur. Aslında Türkiye’nin enerji merkezi olması en çok Avrupa Birliğinin işine yarar ve aslında bu teklif Avrupa Birliğinden gelmesi gereken bir tekliftir. Ama savaş başladığından beri verdikleri kararlar ve uygulamaları geçtiğimiz son on beş yılda enerji güvenliğini, enerji bağımsızlığı ile karıştırdıklarının göstergesidir. Başka bir deyişle enerji konusunda aldıkları kararlar rasyonel olmaktan çok uzak duygusal kararlardır. Bu kararlar ile Avrupa Birliği kendi kendisini köşeye

(business value chain) ve bu değer zincirinin bir halkası koparsa tüm enerji değer zinciri çöker. O nedenle günlük ve pansuman çözümler son derece yara vermektedir.

[PAYLAŞ](#)

[İletişim](#) [YouTube](#) [Facebook](#) [Twitter](#) [RSS](#) [Tüm Haberler](#)

Sitemiz DHA ve Anadolu Ajansı abonesidir.

codera1n